

NOBAB nytt

2 • 2006

Musikterapi vid St Olavs Hospital i Trondheim

sidan 2

Kreftsangeren

sidan 3

Musik i akutsjukvården

sidan 6

Musik på Barn-IVA

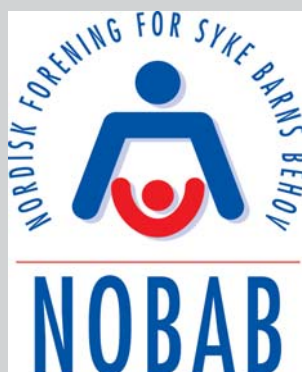

sidan 7

Musik för barn med flerfunktionshinder

sidan 8

Redaktör: Margareta Bjerkman
margareta.bjerkman@vgregion.se

Tema

Musik i barn- & ungdomssjukvården

Vad i musiken är det som gör att den lockar människor? Det tycks handla om något mycket primitivt och ursprungligt. Redan i mammas mage kan fostret uppfatta musik ”utifrån”.

Musik har visat sig ha stor betydelse i vården av sjuka människor. Det visar sig t ex ofta att andningen påverkas av olika rytmer. En lugn rytm kan påverka en orolig patient och ge en lugnare andning.

Patienten ska vara medskapande i musiken! Den ska inte ses som underhållning. Att skapa musik tillsammans är en ordlös kommunikation.

**Kallelse till NOBABs
generalförsamling
16 september
se sidan 9**

Nordisk konferens i september

Du har väl inte glömt att anmäla dig till NOBABs nordiska konferens i Trondheim i september.

Temat är mycket aktuellt: mötet i vården med barn från andra kulturer (fremmedkulturelle barn som pasienter).

NORDISK KONFERANSE 2006

**RICA NIDELVEN HOTEL
TRONDHEIM, NORGE**

**MØTET MED DET
FREMMEKULTURELLE BARNET
SOM PASIENT**

15. - 17. SEPTEMBER 2006

Forelesere;
Loveleen Rihel Brenna
Nenad Pavlovic

Ord fra ordförande

Hilde Sverdrup

Kjære alle NOBAB'ister!

Nå har det snart gått 3 år siden Norge overtok lederskapet i NOBAB, Norden. På generalforsamlingen i september vil det velges nytt lederskap med representanter fra Island som ordförande og sekretærer.

Dette er derfor mine siste ord i denne spalten og jeg vil benytte anledningen til å takke for tre spennende og lærerike år.

Nobab, Norden har i løpet av disse 3 årene blant annet endret NOBAB-nytt fra papirversjon til web-versjon og har siden 2004 gitt ut totalt 6 nummer. Vi har konstituert nytt styre i Danmark, gjort endringer i stadgardarna og på siste styremøtet i Stockholm fikk vi laget en visjon for NOBAB, Norden; **"NOBAB's standarder følges/etterlevs i hele Norden"**.

En annen stor endring er jo at vi nå har nordisk konferanse hvert annet år. Jeg vil gjerne komme med en siste oppfordring til alle våre medlemmer om å melde seg på den nordiske konferansen 15. – 17. september slik at den kan bli en realitet! Informasjon finner du på www.nobab.info

Print ut NOBAB-NYTT og spre det rundt på din arbeidsplass, til din familie og dine venner og fortell om vårt viktige arbeid!

Med vennlig hilsen

Hilde

"Musikkterapeutisk" tilbud ved St Olavs Hospital i Trondheim

Fra høsten 1999 har det vært etablert "musikkterapeutisk" tilbud til barn som pasienter ved St. Olavs Hospital. Det startet med et tilbudsomfang på 2 timer per dag, 5 dager i uken, men har de siste tre årene vært organisert som hel-dagstilbud. Hele tiden har det vært engasjert utdannet musikkterapeut.

En har bevisst valgt å ikke kalle det et terapeutisk tilbud, da dette av mange blir forbundet med den øvrige terapeutiske behandlingen som utføres ved sykehuset. Musikkterapeuten har overfor pasienter og pårørende valgt å kalle seg trubadur eller musikanter. Dette gir for mange et mer uhøytidelig preg.

Musikkterapeuten ønsker at musikktilbudet skal være et slags

"fristed", der alle kan slappe av, senke skuldrene og slippe bekymringene og hverdagen et lite øyeblikk. I musikkstundene legges det stor vekt på å skape en uhøytidelig og lett stemning, der det forsøkes å skape en dialog med pasienter, søsken og foreldre. Personalet ved sykehuset trekkes også med der det er naturlig.

Tilbudet gies som faste musikkstunder for alle som ønsker å delta, som individuelle tilbud for pasienter som trenger å få lagt det til sitt rom, eller som prosjekter som strekker seg over en periode for langtidspasienter.

Disse prosjektene har i hovedsak dreid seg om tilbud til pasienter over en periode, der målsetting er å produsere sin egen CD.

Det siste året har det også vært tilbud med "godnatt-stunder" på kveldstid, med sang og musikk til pasienter som ønsker det.

En står nå midt oppe i et arbeid med å få etablert musikktilbud som en fast ordning for inneliggende barn ved St. Olavs Hospital.

Sommeren 2005 hadde Dagbladet, en av Norges aviser, en artikkel med beskrivelse av en dag av musikkterapeutens arbeid ved St. Olavs Hospital. Denne artikkelen gjengies i dette nummeret av NOBAB-nytt.

Forøvrig vil dette musikk-prosjektet bli nærmere presentert under den Nordiske konferansen i Trondheim i september.

Ole Størset

Kraft- sangeren

Du kan ikke drepe kreftceller med sang. Likevel tar musikkterapeut Jens Petter Grønnesby (40) gitaren under armen hver dag og gjør et forsøk.

DET ER FEM ETASJER på barneklivnikken på St. Olavs Hospital i Trondheim. Fem etasjer og en kjeller. Musikkterapeut Jens Petter Grønnesby har spilt i dem alle. Historien hans starter i 5. etasje. I 1997 mistet han og kona tvillinger på kuvøseavdelinga. Den ene ble bare noen timer gammel, den andre levde i fem dager. Jens Petter holdt den lille gutten sin i armene og sang for ham.

Hele tida.

Hele livet.

– Det er noe spesielt med musikken. Jeg så på EKG-maskinene hvordan hjerterytmen roet seg da vi sang for ham. Jens Petter lar hånda gli gjennom luften og dirigerer forsiktig sin sønns hjerterytme. Han har blanke øyne og smiler forsiktig.

– Det er noe med musikken.

NÅ ER TRONDHEIM SOMMERVERM, luften på barneklivnikken er tung og Jens Petter står i tredje etasje og fikler med nøklene for å åpne kontordøra. Han har gitaren i den andre hånda. Siden 1999 har han spilt, sunget og lekt med barna på sykehuset – først på deltid og fra i år av på heltid. Landets musikkterapeuter har usikre arbeidsplasser. På tross av at musikkterapien er i ferd med å få større innpass som del av det helhetlige behandlingstilbudet ved sykehusene, bærer arbeidsvilkår og lønninger preg av at den ikke påberoper seg noen terapeutiske muskler.

Musikken dreper ingen kreftceller. Jens Petters jobb handler om å forsøke å skape en annerledes stemning i tunge livssituasjoner. Problemet er selvfølgelig hvordan vi måler verdien av smil, glede og sang. Hvor mye veier tonene i en verden der livet er knyttet til apparater og medisiner?

– INGEN BLIR FRISKE AV MUSIKK. Dette er ingen alternativ behandling, det hjelper ikke på endorfiner eller blodtrykk eller noe sånt. Det der er legenes bord. Noen påstår at visse deler av for eksempel Mozarts symfoni er spesielt helsebringende, men det tror jeg ikke på. Jeg spiller det folk vil høre, U2 eller «Bæ, bæ, lille lam». Jens Petter drar hendene gjennom håret før han gjør et håpløst forsøk på å rydde opp rundt pulten sin. Han unnskylder seg. Gjennom gardinene i vinduet blaffer lyden av et redningshelikopter som lander på bygningen ved siden av.

– Det som betyr noe, er kontakten – samværet. Musikken er en ekstremt god måte å komme i kontakt med mennesker på, den setter en helt annen stemning. Jens Petter stopper opp. Du kan se det på ham at han har spilt musikk i mange år. Hele livet har han jobbet med sang, laget egne låter og spilt konserter. Nå samarbeider han med Ulf Lundell, og under det halvlange håret svirrer ennå drømmen om en karriere. De

ærlige øyne gjør ham noen år yngre. – Vi kan selvfølgelig ikke ta knekken på kreftceller, men det betyr mye for barna at noen kan komme inn og fokusere på det friske. Både foreldre og unger trenger en oase i all sykdommen, sier han og slår noen raske akkorder på gitaren. Så trasker han til førskolerommet i andre enden av bygningen.

I GANGENE står sykehushvite senger langs veggene der gamle barnetegninger henger beskjedent. Hvite frakker svever over gulvet, og bak dørene ligger unger og ønsker de var et annet sted. Sykehuset favner om alt sammen, her er du nærmere på livet – og døden – enn noe annet sted.

– Det er så mange historier her, så mye flott, sier Jens Petter.

Han har sett forbi medisiner og apparater og inn i øynene til alle disse menneskene som får livet snudd på hodet og ender opp i denne bygningen. Etasjene her er fulle av liv. Jens Petter ser det når barna glemmer alt og synger og hopper, og han merker det på stillheten når han en gang i uka synger nattasanger på rommene deres.

Og enkelte ting glemmer man aldri. Som for eksempel den gutten som stod ute på gangen og nektet å gå inn i rommet der hans lillebror lå for døden i sengen. Da Jens Petter kom ut og spurte hvilke sanger broren var glad i, forandret ting seg.

Litt etter stod storebror inne ved den lille gutten i sengen og sang forsiktig. Etter en stund gikk han ut og kom tilbake med en pakke kjeks. Høytidelig delte han ut en til mor, en til far og en til Jens Petter før han selv tok en. Så stod de alle rundt gutten de skulle miste, og spiste hver sin kjeks i stillhet. Jens Petter er ikke spesielt religiøs, men han glemmer aldri hvordan kjeksen ble til en slags nattverd over den vesle kroppen i sengen.

– Jeg husker ikke hvem som sa at musikk gjør deg svak på en måte som gjør deg sterk. Men det er godt sagt. Det er sant, sier Jens Petter.

MELLOM SYKEPLEIERE OG SENGER kommer Sofie Antonette (4) sykleden på en trehjulssykkel. Bak prøver pappa Johnny Strømodden å holde følge. Johnny ruller et intravenøseapparat, og ledningen fra armen til den 4 år gamle datteren hans svinger fram og tilbake over gulvet. Hun enser ikke at hun henger fast i en maskin.

– Hun er så tøff, smiler pappa. Testene viser at lungene til Sofie stadig blir sterkere de gangene familien tar turen fra Mo i Rana til kontroll i Trondheim, og legene tror hun vil vokse av seg problemene. Utenfor førskolerommet, der Jens Petter er inne i det tredje verset av «Dyrene i Afrika», stopper hun opp. To store øyne øverst på den vesle kroppen stirrer inn i rommet.

– Det er så viktig at de ikke bare møter folk i hvite frakker hele tida. Du ser jo hvordan musikken eng-

asjerer ungene, hvisker Johnny litt bak datteren.

”Jeg så på EKG-maskinene hvordan hjerterytmene roet seg da vi sang for ham”

Jens Petter Grønnesby,
musikkterapeut

INNENFOR DØRA sitter foreldre, unger og sykepleiere i et kaos av leker og farger. To ballonger skraper mot taket, og Jens Petter har skjøvet vekk en togbane og dratt inn et piano.

Han satte seg bare ned og begynte å spille, og etter hvert kom små skotrippende forsiktig inn i førskolerommet. Nå er stemningen høy. Kristian er to og et halvt år og ble født med kreften i seg. Han har en slange inn i nesa og er mer opptatt av lekebilene enn bevegelsene til «Lille, Petter Edderkopp» der han svaier fram og tilbake på mammas fang.

– Han vet ikke om noe annet enn kvalme, smerte og cellegift – det er naturlig for han. Jeg er bare glad han ikke vet hva han opplever, sier mamma Kristine.

– Æ klatre opp i et banantre!, brøler Eirik Murvold fra gulvet ved siden av. 6-åringen danser mellom lekene med en helikopterhjelme på hodet og bryr seg lite om at han snart skal inn

til operasjon. De yngste barna har det lettest på sykehuset, de glemmer tid og sted blant alle lekene. For de litt eldre er det vanskeligere. Det var derfor barna begynte å synge om seg selv.

DET STARTET MED EN UNG GUTT for noen år siden. Jens Petter hadde vært mye hos ham, og så en dag ville gutten lage en egen sang. Jens Petter hjalp til med spillinga og lyttet til ordene som kom fra sykesenga. Han brukte noen kontakter og sørget for innspillingsmuligheter i et profesjonelt studio like ved sykehuset. Etter hvert fikk flere pasienter med langtidsopphold på barneklirikken tilbud om å lage egen sang. Disse sangene har Jens Petter alltid i nærheten når han skal forklare hva musikken kan bety midt i sykdommen.

– Du kan se stoltheten i øynene deres, både hos barna og foreldrene. For det første er det en spennende reise for dem å lage noe som er bare deres, å fylle helt tomme ark, og så betyr det så mye å få spilt sangen for klassen eller familien. Det viser at de ikke bare ligger der og er syke, men at de er kreative, levende og skapende. Det er så viktig å framheve det friske, forteller Jens Petter. Når barna fra sykehuset synger, minner de alle som står rundt om at livet også er noe annet enn den hverdagen de plutselig ble tvunget inn i.

– Foreldrene trenger også å få se forbi sykdommen, sier Jens Petter.

TILBAKE PÅ KONTORET til Jens Petter sitter Even (10) og dingler med beina på en stol. Han skal ta beinmargsprøve idag, og venter på at en sykepleier skal komme og si noe sånt som at alt er klart. Even har gjort dette før, kreften har vært i kroppen hans i 7 år. Han gruer seg. Mamma og pappa sitter rett bak. På bordet foran dem ligger en CD. Coveret viser en liten gutt i en hengeskøyte med tommelen opp og et stort glis rundt munnen. Evens navn står med store bokstaver over bildet.

– Even har så flott fantasi. Han sammenliknet de friske cellene i krop-

pen med løvetannfrø og det var jo et fantastisk utgangspunkt for en sang, sier Jens Petter.

Even blir litt flau. Så vipper han seg framover på stolen og ansiktet blir ivrig under den lyse luggen. – Og så begynte vi å prøve å dikte en melodi, bryter Even inn: – Og så fant vi noen ord som rimte og laget en sang om løvetannfrø. Den lille CD-en som ligger på bordet ble Evens måte å fortelle alle rundt han hvem han egentlig er. Den klare guttestemmen i sangen forteller ikke om de trange veggene på sykehuset eller om en beinmarg som ikke er som alle andres, men om en smart 10-åring som leker, driver fluefiske og samler på gamle mynter – og som aller helst skulle ønske han var ute i sommeren akkurat nå.

Hva sa mamma og pappa om sangen da? Even blir stille og snur seg raskt mot mor og far. De sitter med myke blick og store smil begge to. De sier ingenting. – Jeg tror nok de ble veldig stolte, sier Jens Petter.

Mamma og pappa nikker. Så banker det på døra. Even skal få narkose.

*Vind som sprer løvetannfrø
Ser ut som en fallskjerm
Sprer sine frø med vind
bli bort og forsvinn
Du har kanskje sett en
kanskje flere
kanskje mange milliona
dem kan ikke kjøpes
selv om du har over
100 millioner krona*

Jens Petter tar gitaren under armen igjen. Han skal opp to etasjer. En sykepleier smiler og hilser i forbi-farten.

– Det er ikke noe omsorg i en kassettspiller, sier Jens Petter og forklarer hvor viktig det er med levende musikk, at det er nærheten som teller.

Oppe i femte etasje er han på en måte alltid tilbake der det starter. Med de ørsmå skjøre livene, og sangen som tegner seg som rolige bølger på EKG-maskinene.

– Det er ennå litt tøft å spille her oppe, sier han i det han drar opp døra.

– Nå kommer musikkmannen, roper en av sykepleierne. Klokka på vegg utenfor kuvøseavdelinga har stoppet. Tida går saktere når hver dag teller. Ved den ene senga er det et flagg. Her oppe feirer de halvtårs-dager. Langs veggene ligger ørsmå mennesker og puster. Jens Petter begynner å spille forsiktig.

– Kona mi har en sang hun har skrevet til barnet vårt, sier Henning Sola plutselig. Den unge mannen står trøtt og blid noen meter bortenfor. Terese Sola rister på hodet.

– Jo, jo. Kom igjen nå, sier Henning.

Jens Petter sier han sikkert kan melodien. Og så synger Terese med lav stemme:

– Lille venn, lille venn, lille venn Elida. Vet du at, vet du at jeg er kjempeglad i deg.

Lille Elida spriker med fingrene. Hun er nesten 8 uker gammel.

Pappa smiler stolt.

– Du, kan du noe Morten Abel?, spør han.

Og mens små bryst stiger og synker igjen nesten umerkelig i de baby-myke sengene langs vegg, står de to gutta og synger med innlevelse fra Morten Abel-låta «Hodet over vannet»: – Hvordan føles det å være levende? Hvordan føles det å bare sveve med?

Roen senker seg på kuvøseavdelinga. Bare sporadiske lyder er å høre fra de elektriske apparatene over sengene.

– Har det noen gang vært så stille her?, spør sykepleieren.

Avdelinga har en fredfullhet over seg uansett tid på døgnet, men nå er den helt stille.

– Det er sånn man ler av når man hører om det, men det funker faktisk. De roer seg når han spiller, sier Henning. Han titter bort på Jens Petter.

– Kan du noe Neil Young?

TO TRAPPER NED igjen låser Jens Petter kontoret. På døra henger et bilde av han sammen med resten av staben ved avdelinga. Det er slik han ønsker det. Musikken som en fullstendig integrert del av den medisinske behandlinga.

– Det er ikke mye som berører mennesker som musikken. Den skaper kontakt, glede og nærhet. Den tar deg et helt annet sted. Tenk bare på de viktigste hendelsene i livet ditt, tenk på hvordan du knytter musikk til din egen historie. Sangene definerer livet.

Denna artikel är hämtad från
Dagbladet Magasinet, Trondheim.
Journalist: Eivind Sæther
Foto: Agnete Brun

En temadag om musik i barn- och ungdomssjukvården anordnades i mars på Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus i Göteborg.

Musik i akutsjukvården

Ulrica Nilsson, Med Dr, anestesijuksköterska, universitetslektor vid Örebro Universitetssjukhus, presenterade exempel på hur musik kan användas inom akutsjukvård.

Musikens effekter är välkända sedan lång tid tillbaka. Musik kan framkalla synestesier, pulsstegring och till och med frisätta kroppsegna endorfiner. Personer som sjunger i kör kan t ex framkalla högre nivåer av oxytocin.

Hälsofrämjande effekter

Dessa effekter används inom flera olika områden. Muzak är ett exempel på detta. Muzak är bl a ”varuhusmusik” som påverkar våra inköp. Strax före jul spelar varuhusen julmusik för att skapa rätt stämning. Under andra perioder av året spelas lugn musik för att öka våra inköp och för att vi inte ska ha för bråttom därifrån. På samma sätt kan en finare restaurang locka till en lång sittning med lugn musik, medan Friskis och svettis ökar vår prestationsförmåga med snabb musik.

Inom sjukvården går det att använda musik för att få hälsofrämjande effekter.

Rogivande

En grundregel när man väljer musik är att den ska vara instrumental, ha en takt på 60-80 slag/minut och upplevas som rogivande.

Det finns ingen musik som är överlägsen någon annan. Eftersom musiksmaken varierar påverkas vi olika av ett musikstycke. Detta kan jämföras med läkemedel som opioider. Vissa personer blir bäst smärtlindrade av morfin, andra upplever att de mår bättre av ketogan. Musik i vården fungerar också som PCA (patientkontrollerad analgetika). Det är patienten som bestämmer hur mycket och länge som behandlingen pågår.

Forskning

Inom forskningen finns det en hel del gjort när det gäller musik pre/per/postoperativt för vuxna. Det saknas dock forskningsresultat på barn.

Ulrica Nilsson jämför detta med flera läkemedel, där studier är gjorda på vuxna men saknas för barn. Precis som för dessa läkemedel bör effekten gälla, trots bristande forskning, för både barn och vuxna. Målet är att det ska komma fler studier inom barnsjukvården.

Ulrica Nilsson har tillsammans med Per Thorgaard, anesthesiöverbäddare, anestesisektor Nordjylland, skrivit en review artikel som återspeglar musikens effekt i samband med anestesi.

I sammanställningen ingår 57 artiklar. 33/57 artiklar studerade oro och 15 av dessa visade en minskad nivå. 28/57 artiklar studerade smärta och 15 av dessa visade en minskad nivå. Dessutom redovisade 10 artiklar en reducerad förbrukning av analgetika.

Stefan Nilsson
Smärtsjuksköterska
Drottning Silvias barn-
och ungdomssjukhus

Musik på Barn-IVA

Louise Eulau är intensivvårds-sjuksköterska på barnintensiven vid Astrid Lindgrens barnsjukhus. Hon är också doktorand i musikvetenskap vid Stockholms universitet.

Visor i livets början

Louise driver ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt med titeln ”Visor i livets början”

Hon pekar på att det symbiotiska förhållande som finns mellan spädbarnet och modern under hela nyföddhetsperioden lätt kommer i obalans när barnet hamnar i respirator, kuvös eller har olika missbildningar som försvårar ett naturligt umgänge. Louise utgår från erfarenheten att musik och speciellt den mänskliga rösten (vid sidan av doft) utgör en stark potential för igenkännande och trygghet hos människan.

Syftet med projektet är att söka uppmuntra föräldrar att sjunga för sitt spädbarn även när det hamnar på sjukhus. Det handlar också om att försöka stärka relationen mellan föräldrarna och det nyfödda barnet med hjälp av sång.

Vårdpersonalen på barn-IVA (vid Astrid Lindgrens barnsjukhus) har tillsammans med Louise tagit fram en skriftlig mall för hur personalen rutinmässigt kan uppmuntra och stötta föräldrar att sjunga för sitt barn och på så sätt stärka relationen. Mallen ska ligga till grund för ett lättfattligt informationsblad som föräldrarna får när de kommer till avdelningarna.

Det har visat sig vara ett stort intresse från personalen som ofta sjunger tillsammans och sjunger för barnen

Genom en enkät till personalen vill Louise ta reda på hur personalen på de olika avdelningarna upplever att föräldrar sjunger för sina barn. Hon vill också ta reda på vad man sjunger. Vilken påverkan har t ex kön, religion och kultur?

Igenkännande och trygghet

Vad sjunger man då för något? Det

blir främst barnvisor, vaggvisor, t ex trollmors vaggång, byssan lull, imse vimse spindel – sånger som man själv hörde som barn. Igenkännande och trygghet är viktigt både för föräldrarna och barnen.

Redan i moderlivet hör fostret musik och känner rytmer. Mamman blir ett medium för ljud utifrån. Rytmer och ljudintryck från fostertiden blir en trygghet för barnet under uppväxten.

Louise gav ett musikaliskt exempel från filmen om Ronja Rövardotter där Lovis föder fram sin baby med hjälp av Vargsången. Under Ronjas spädbarnstid, barndom och uppväxt sjunger Lovis ofta Vargsången för henne. Vargsången står för trygghet och själv sjunger Ronja den för Birk i deras grotta när de har rymt hemifrån och behöver tröst.

Astrid Lindgrens bok om Ronja rövardotter kom ut 1981. Samma år publicerades boken Musik i livets början av Sigrid Neuman och John Lind. Den vill Louise rekommendera till intresserade.

Gav rytm åt andningen

Louise gav ett par exempel på hur föräldrar sjungit för sina barn som vårdats på Barn-IVA. Det ena handlar om ett barn som var mycket svagt och låg i ECMO för syresättning av blodet. En läkare uppmanade mamman att sjunga där hon satt bredvid sin baby. Mamman sjöng hela natten och barnet blev bättre alltefter som natten framskred. På något sätt hjälpte mammans sång till att upprätthålla rytmen i barnets andning. Dessutom gick mindre kraft åt för mamman att oroa sig.

Vid ett annat tillfälle satt ett par föräldrar och sjöng i stämmor för sitt barn som låg och skrek hela tiden. Fastän barnet skrek och skrek fortsatte de ändå till omgivningens förvåning (och irritation). Louise tror att sången helt enkelt kan ha haft en lugnande effekt på föräldrarna själva.

På IVA finns ingen naturlig stimulans av barns språkutveckling etc. Men den mänskliga rösten

Temadag i Göteborg Musik i barn- och ungdomssjukvården

upplevs förmodligen som lugnande. Man kan t ex läsa något oavsett om barnet förstår bara för att barnet ska höra en röst.

Med personal ständigt närvarande känns det kanske svårt för föräldrarna att sjunga om de är blyga. Då kan man spela in sången och spela upp bandet.

Gemenskap

Det finns många fördelar med föräldrasång. Det skapar trygghet och stärker relationen mellan barn och förälder. En gemenskap. Om man sjunger redan när barnet ligger i magen ger det en mjuk övergång från fosterstadiet till livet utanför magen. Barnet sjungs in i en tradition och i en kultur.

Det har till exempel visat sig att musik en minut innan matning ger positiv effekt som dock inte kan beläggas

Musik kan kännas i kroppen. Goda vibrationer kan till och med komma till barnet från lugna och trygga föräldrar som lyssnar på musik i hörlurar – även om själva ljudet inte hörs.

Louise sammanfattade att musik i livets början i form av föräldrasång skapar lugn och ro, vilket bidrar till ett optimalt behandlingsklimat. Hon framhåller att det är viktigt att anknyta till föräldrarnas ”musiska” erfarenheter och att när man använder sig av inspelad musik bör man observera barnet enligt avdelningens rutiner och vara lyhörd för barnets reaktioner.

Och självklart måste man anpassa användandet av musik till barnets reaktioner och behov!

Margareta Bjerkman

Musik för barn med flerfunktionshinder

Nina Figved var en av de medverkande i temadagen om musik i barn- och ungdomssjukvården. Nina är specialpedagog på Eldorado – ett aktivitets- och kunskaps- hus för flerfunktionshindrade barn och vuxna i Göteborg.

Eldorado är ingen habiliteringsverksamhet utan ett komplement, påpekade Nina. Patienterna har ofta en grav utvecklingsstörning, många saknar tal. Personalen arbetar med dem i olika sinnesupplevelse-rum.

Musik och rörelse

På Eldorado filmar man patienterna efterhand för att kunna dokumentera utvecklingen. Personalen vet att tålmod är nödvändigt. För en del patienter kan det handla om små, små steg framåt i långsam takt.

Vad i musiken är det som gör att den lockar människor? Det tycks handla om något mycket primitivt och ursprungligt. Redan i mammas mage kan fostret uppfatta musik ”utifrån”. Musiken blir en bro mellan livet i livmodern och livet utanför.

Musik och rörelse hör ihop. Det är svårt att vara oberörd av musik oavsett utvecklingsstadium. Oftast blir man positivt berörd.

Även om man inte kan tala så kan man genom ansiktsuttryck visa vad man känner. Är känslan positiv så ler man.

Medskapande

De funktionshindrade ska vara medskapande i musiken! Den ska inte ses som underhållning, betonade Nina. Att skapa musik tillsammans är en ordlös kommunikation. Patientens reaktion kanske inte kan uttryckas i ord, men ett stort leende kan säga allt.

Det visar sig ofta att andningen påverkas av olika rytmer. En lugn rytm kan påverka en orolig patient och ge en lugnare andning.

Många utvecklingsstörda har olika invanda rörelser (beroende på brist på stimulans). Man kan fånga upp den rörelsen och spela musik som följer samma takt, berättade Nina. När personen stannar – stannar musiken också. Det kan bli en aha-upplevelse ”det är jag som styr!”

När Nina som musikledare spelar ett instrument följer hon med i patientens rörelse utifrån hans/hennes attityd, rytm och reaktion. Hon följer med i humörsvängningarna, t ex glad – ledsen – arg – lugn.

Temadag i Göteborg Musik i barn- och ungdomssjukvården

– Det är jag själv som är instrumentet, förklarade Nina.

Pausen skapar förväntan

En individ som tappat initiativförmågan (det man gör får ingen respons) kräver ofta ett mycket långsamt arbete. Ofta händer något till sist när man erbjudit verktygen. Och när personen är ”med på noterna” följer musikledaren hans takt. Pausen har en stor betydelse – den skapar förväntan – ”vad ska hända nu?”

Det handlar mycket om hur man möter individen. För att få en patient uppmärksam måste man ”ha händerna bakom ryggen”, dvs ge dem tiden att svara, sa Nina. Människor som inte hör kan känna vibrationerna (t ex från trumspel)

För blinda är kroppsuppfattningen viktig – man kan sjunga om de olika kroppsdelarna och samtidigt röra vid dem. Rullstolsburna som inte ser kan behöva känna rummets begränsningar. Patienter som inte kan stå kan ligga på t ex en studsatta. Det händer att de ”lyfter” från mattan, berättade Nina.

Nina avslutade sitt föredrag med att ta fram gitarren och sjunga. Hon fick hela publiken med sig i ”Jag måste hoppa” – alla sjuksköterskor, undersköterskor, doktorer och lekterapeuter stod upp och hoppade i takt med musiken så att golvet gungade.

Margareta Bjerkman

NOBABs generalforsamling 2005/2006. 16. september 2006 Kl. 15.30 - 17.00
Rica Nidelven Hotel, Trondheim, Norge

Foredragningslista

1. Öppnande av mötet och konstaterande av dess giltighet
  - sammankallas minst 30 dagar före mötet hålls
2. Val av mötesordförande, sekreterare och två protokolljusterare samt rösträknare
3. Godkännandet av föredragningslistan
4. Verksamhetsberättelse
  - nordisk verksamhetsberättelse 2005/2006 presenteras av nordisk styrelserepresentant
5. Verksamhetsplan
  - Nordisk verksamhetsplan 2005/2006 presenteras av nordisk styrelserepresentant
6. Revisionsberättelse
  - nordisk revisionsberättelse 2005/2006 presenteras av nordisk styrelse kassör
7. Budgetförslag
  - Nordiskt budgetförslag presenteras av nordisk styrelserepresentant
  - Endring av nordisk kontingent. Forslag fra nordisk styrelse; endre fra 7000,- Nkr till 6000,- Nkr?
8. Beviljande av ansvarsfrihet for den nordiska styrelsen

9. **Aktuella frågor till styrelsen ställts inom 60 dagar före mötet:**

- Endring i stadgarden från; *"...främja sjuka och handikappade barns behov"* till;
"...främja sjuka och funktionshindrade barn och ungas behov".
- Nordiska styrelsen; EACH medlemskap. De nationella styrelsene bestemmer själv om de vil være medlem i EACH.
- Island; § 14 i stadgardarna endres. Vedtatt i 2004 at om en national forening innenfor NOBAB-NORDEN oppløses går eventuelle midler til den nordiske kassen. Dette strider mot Islands statutter.

10. Val 2006;

- Ny nordisk styrelse. Island stiller med ordförande och sekreterare.
- Kassör - nyval
- Ledamot;
  - Norge, nyval + suppleant
  - Finland, nyval + suppleant
  - Sverige, nyval + suppleant
  - Island, ifyllnadsval + suppleant
- Revisor; Island

11. Nationella rapporter 2005/2006

- Utleveres ved konferansens start. Anledning för frågor.

12. NOBAB Nytt - web-version. Presentation ved Margaretha Bjerkman, redaktör

13. Nordisk hemsida

14. NOBABs konferens år 2008

15. Anmälningsärenden

16. Mötet avslutas